Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.10.2020, sp. zn. 33 Cdo 416/2020, ECLI:CZ:NS:2020:33.CDO.416.2020.1

Číslo: 71/2021

Právní věta: Doba k uplatnění práva z vady stanovená v § 2165 o. z., tj. doba 24 měsíců od převzetí, nezačíná běžet znovu, je-li zjednání nápravy vadného plnění provedeno dodáním nové věci bez vad (výměnou věci) nebo výměnou součásti věci. Zákonná povinnost z vadného plnění se váže k závazku prodávajícího zajistit, aby kupující mohl po určitou dobu (24 měsíců) užívat věc bez vad; neváže se na věc samotnou.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.10.2020

Spisová značka: 33 Cdo 416/2020

Číslo rozhodnutí: 71

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odpovědnost za vady, Záruka

Předpisy: § 2165 o. z.
§ 243d písm. a) o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 11. 2019, sp. zn. 72 Co 329/2019.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se po žalované domáhal zaplacení 39 077 Kč (s příslušenstvím) z titulu slevy z ceny díla (za vadné LED osvětlení).

2. Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 16. 5. 2019, č. j. 16 C 442/2018-45, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku 39 077 Kč s úroky z prodlení ve výši 9% ročně z částky 39 077 Kč od 23. 10. 2018 do zaplacení a rozhodl o nákladech řízení. Vycházel ze zjištění, že žalobce uzavřel dne 11. 8. 2015 jako objednatel se žalovanou jako zhotovitelkou smlouvu o dílo, v níž se žalovaná zavázala zhotovit ve smlouvě specifikovaný zápustný bazén a dodat a namontovat do žlábku bazénu i dva kusy LED pásků v hodnotě 33 980 Kč (bez DPH), které tvořily součást bazénu. Hotové dílo žalovaná žalobci předala 14. 9. 2015. V květnu 2016 žalobce reklamoval dodané LED osvětlení bazénu; žalovaná žalobci sdělila, že reklamované LED osvětlení bylo staženo z

prodeje kvůli jeho nefunkčnosti a nabídla mu kompenzaci v podobě výběru jiného zboží z její nabídky v hodnotě reklamovaného osvětlení. Jelikož žalobce trval na vyřízení reklamace výměnou LED osvětlení, žalovaná mu vyhověla a ve dnech 15. 8. 2016 a 26. 8. 2016 vyměnila stávající LED osvětlení bazénu za nové LED osvětlení jiného typu. Další reklamaci LED osvětlení bazénu, kterou žalobce u žalované uplatnil 5. 6. 2018, žalovaná zamítla s tím, že byla uplatněna po uplynutí záruční doby. Dopisem z 11. 10. 2018 se žalobce u žalované domáhal slevy z ceny díla ve výši 39 077 Kč, tj. v hodnotě nefunkčního LED osvětlení bazénu včetně DPH. Požadovanou částku žalovaná žalobci neuhradila. Smlouvu, kterou účastníci uzavřeli, posoudil soud prvního stupně podle § 2586 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v rozhodném znění (dále též jen "o. z."), jako smlouvu o dílo. Zjištěný skutkový stav věci poměřoval ustanovením § 2107 odst. 1 a § 2165 o. z., neboť podle § 2615 o. z. se práva objednatele z vadného plnění posuzují obdobně jako v ustanoveních o kupní smlouvě. Dovodil, že právo z vadného plnění (LED osvětlení) žalobce u žalované uplatnil včas (§ 2165 o. z.), přičemž ve smyslu § 2106 odst. 1 písm. a), odst. 2 o. z. požádal o odstranění vady dodáním nové součásti věci. Tím, že žalovaná v srpnu 2016 vadu odstranila tak, že vadné LED osvětlení vyměnila za nový typ LED osvětlení, začala dnem dodání nového typu LED osvětlení běžet nová 24 měsíční lhůta pro uplatnění práva z odpovědnosti za vady. Vytkl-li žalobce v červnu 2018 vadu LED osvětlení, reklamoval vadu včas, tj. ve lhůtě stanovení § 2165 o. z. Nárok na slevu z ceny díla soud shledal podle § 2107 o. z. opodstatněným.

3. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 6. 11. 2019, č. j. 72 Co 329/2019-67, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu o zaplacení 39 077 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně z této částky od 23. 10. 2018 do zaplacení zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů před soudy obou stupňů. Převzal skutková zjištění soudu prvního stupně a po právní stránce kvitoval též aplikaci jím citovaných ustanovení. Nepřisvědčil však tomu, jak soud prvního stupně vyložil ustanovení § 2165 o. z. Akcentoval, že zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále opět jen "o. z."), nepřevzal právní úpravu podle § 627 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku ve znění do 31. 12. 2012 (dále též jen „obč. zák."). Ustanovení § 2165 o. z. vyložil tak, že záruční doba dvaceti čtyř měsíců od převzetí se vztahuje výhradně k věci samé (předmětu smlouvy o dílo), tedy k dílu jako takovému; případná vada některé jeho součásti nezakládá běh nové záruční doby k vyměněné součásti, nesjednají-li si smluvní strany jinak (tak tomu v posuzované věci nebylo). Bylo-li dílo dokončeno 14. 9. 2015, vytkl žalobce vadu na vyměněné součásti (osvětlení) dne 5. 6. 2018 již po uplynutí 24 měsíční záruční doby vztahující se na provedené dílo. Odvolací soud přihlédl současně k tomu, že záruční doba byla podle § 1922 o. z. prodloužena o dobu, která uplynula od okamžiku, kdy žalobce u žalované reklamoval v pořadí první zjištěnou vadu díla, pro kterou nemohl dílo řádně užívat, do okamžiku, kdy žalovaná tuto vadu odstranila. Ve shodě se soudem prvního stupně pak konstatoval, že v řízení nebyla zjištěna žádná konkrétní skutečnost, z níž by bylo možné dovozovat vědomost žalované o vadě osvětlení v době předání díla, což by posléze umožnilo použít § 1921 odst. 3 větu druhou o. z., resp. nepřihlížet k námitce opožděného vytknutí vady díla.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 o. s. ř., neboť má za to, že napadený rozsudek závisí na otázce, která dosud nebyla v praxi dovolacího soudu řešena, a odvolací soud věc nesprávně právně posoudil. Prosazuje, že výkladem ustanovení § 2165 o. z. založeném na jazykovém vyjádření a zásadách právního předpisu lze dospět i k jinému výkladu a tedy i úpravě, kterou zákonodárce nezamýšlel. Předmětné ustanovení nespojuje oprávnění kupujícího k uplatnění práv z odpovědnosti za vady pouze s „prvním převzetím věci" a záruční doba upravená § 2165 odst. 1 o. z. se tudíž „aplikuje i v případě dodání nové věci dodané v rámci reklamačního řízení po vytknutí vad". Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že záruční doba se vztahuje pouze na dílo jako celek, resp. že případná vada některé součásti díla nezakládá běh nové

dvouleté záruční doby k vyměněné součásti. Namítá, že žalovaná jej jako spotřebitele řádně neinformovala o jeho právech z odpovědnosti za vady; po reklamaci LED osvětlení mu sdělila, že uvedený typ byl stažen z prodeje pro nefunkčnost, nabídla mu řešit reklamaci kompenzací, nabídkou produktů, případně nákupem zboží dle výběru do výše ceny LED pásů, tj. do 33 980 Kč bez DPH, čímž omezila jeho práva z vadného plnění. Jelikož trval na výměně LED osvětlení, vyhověla mu dodáním a zabudováním jiného typu LED osvětlení, které však přestalo po 22 měsících od dodání fungovat. Že jím vyžádané LED osvětlení není vhodné pro dlouhodobé osvětlení bazénu, ho neinformovala. Dovozuje, že v případě LED osvětlení bazénu šlo o dodání nové věci, která vykazovala skrytou vadu ve smyslu § 2112 o. z., o níž musela žalovaná vědět, neboť bylo její povinností výrobek vyzkoušet a až poté nabízet zákazníkům. Navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu změnil tak, že žalobě vyhoví, případně jej zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.
Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb.; dále jen „o. s. ř.“). Protože se doposud nezabýval výkladem ustanovení § 2165 odst. 1 o. z., konkrétně neřešil právní otázku, zda lhůta zde stanovená k uplatnění práva z vady součásti předmětu díla běží od převzetí předmětu díla jako celku, resp. zda nezačíná běžet znovu od zjednání nápravy formou výměny součásti, je dovolání pro její řešení přípustné.

IV.
Důvodnost dovolání

6. Podle § 2165 odst. 1 o. z., kupující je oprávněn uplatnit právo z vady, která se vyskytne u spotřebního zboží v době dvaceti čtyř měsíců od převzetí.

7. Původní právní úprava obsažená v zákoně č. 40/1964 Sb. (§ 619 s účinností od 1. 1. 1992) stanovila, že kupujícímu vznikají práva z vad, které se vyskytnou po převzetí věci v záruční době (záruka); obecná záruční doba byla nastavena v délce šesti měsíců a zpravidla začala běžet od převzetí věci kupujícím. Šlo o pravou záruku za jakost prodané věci v obchodě. Po transpozici směrnice č. 1999/44/ES, o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží, došlo od 1. 1. 2003 ke změně – zákonodárce jednak stanovil základní práva, která vznikají kupujícímu, nejsou-li vlastnosti prodané věci v okamžiku jejího převzetí ve shodě s kupní smlouvou a jednak rozšířil ochranu kupujícího dále tím, že u spotřebního zboží stanovil záruční dobu 24 měsíců pro případ, že se v této době projeví vada jako rozpor s kupní smlouvou. Občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014 rozlišuje mezi jakostí při převzetí (v občanském zákoníku z roku 1964 se označovala jako shoda s kupní smlouvou), zákonnou povinností z vadného plnění (v tomto smyslu došlo pouze k terminologické odlišnosti od právní úpravy v občanském zákoníku z roku 1964, která ji označovala jako zákonnou záruku) a smluvní zárukou (zárukou za jakost). Ustanovení § 2165 o. z. upravuje jak zákonnou povinnost z vadného plnění (v odstavci 1), tak smluvní záruku (v odstavci 2) u zboží při jeho prodeji v obchodě. Délka zákonné povinnosti z vadného plnění je (stejně jako u zákonné záruky upravené v občanském zákoníku z roku 1964) stanovena na dvacet čtyři měsíců (k tomu viz VÍTOVÁ, Blanka. § 2165 [Zákonná a smluvní povinnost z vadného plnění]. In: HULMÁK, Milan, a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část /§ 2055–3014/ 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 157.)

8. V rámci dvacetičtyřměsíční zákonné povinnosti z vadného plnění vyplývají kupujícímu při prodeji zboží v obchodě nároky zásadně z § 2169 o. z. Kupující má podle tohoto ustanovení limitovaný nárok na to, aby mu prodávající dodal novou věc bez vad, tedy věc, která bude značkou, typem, provedením, výbavou apod. shodná s původně koupenou věcí; nárok na doplacení rozdílu v ceně,

pokud by prodávající dodal věc technologicky vyspělejší, prodávající nemá. Nárok na výměnu za novou věc je limitován požadavkem přiměřenosti, resp. nepřiměřenosti. Kritérium nepřiměřenosti není zákonem specifikováno a posuzuje se v každém konkrétní případě (čl. 3 směrnice 1999/44/ES sice implementován v tomto směru nebyl, může však poskytnout interpretační vodítko). Obecně se zjednání nápravy považuje za nepoměrné (nepřiměřené) v případě, že by pro prodávajícího znamenalo náklady, které by byly ve srovnání s ostatními způsoby zjednání nápravy přehnané s ohledem na hodnotu, kterou by mělo bezvadné zboží, význam porušení povinnosti předat kupujícímu bezvadné zboží, a s ohledem na to, zda by jiné možnosti zjednání nápravy znamenaly značné obtíže pro spotřebitele. Za neúměrné je považováno i takové zjednání nápravy, které v porovnání s jinými formami přináší nepřiměřené náklady (tj. náklady jednoznačně vyšší než náklady na zjednání jiné formy nápravy). Na nepřiměřenost upravenou v první větě § 2169 o. z. navazuje věta poslední, a to pokud je to k povaze vady neúměrné, má kupující právo pouze na bezplatné odstranění vady. Pokud se vada týká jen součásti věci (jak je tomu i v posuzovaném případě), může kupující požadovat jen výměnu této součásti. Podle občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014 však neplatí, že výměnou věci začne běžet nová záruční doba, jak tomu bylo v § 627 odst. 2 obč. zák. (podle něhož, dojde-li k výměně, začne běžet záruční doba znovu od převzetí nové věci, což platí i dojde-li k výměně součástky, na kterou byla poskytnuta záruka), a to z toho důvodu, že zákonná povinnost z vadného plnění se váže k závazku prodávajícího zajistit, aby mohl kupující po určitou dobu (dvaceti čtyř měsíců) věc bezvadně užívat, a neváže se tedy na věc jako takovou (na věc samotnou), čímž však není dotčen § 2161 odst. 2 o. z. Pokud by zákonodárce zamýšlel spojit se zjednáním nápravy výměnou věci či její součástky běh nové záruční doby, jistě by to v občanském zákoníku účinném od 1. 1. 2014 výslovně stanovil, jak tomu bylo v případě občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013.

9. Pro nyní posuzovanou věc výše citovaný výklad znamená, že odvolací soud nepochybil, vztáhl-li počátek běhu lhůty pro uplatnění práva vyplývajícího ze zákonné povinnosti z vadného plnění k okamžiku převzetí předmětu díla (bazénu, jehož součástí bylo LED osvětlení). Žalobce poprvé reklamoval vadu LED osvětlení po osmi měsících od převzetí bazénu, a běh zbývajícího času lhůty pro uplatnění práv z vady pokračoval poté, co žalovaná reklamaci vyřídila (§ 1922 odst. 2 o. z.). Vytkl-li žalobce podruhé vadu LED osvětlení 22 měsíců od jeho výměny, učinil tak zjevně až po uplynutí dvacetičtyřměsíční lhůty od převzetí bazénu (předmětu díla). Na uvedeném ničeho nezmění fakt, že žalovaná vyměnila původní LED osvětlení za jiný výrobek stejného druhu z důvodu, že původní typ byl stažen z prodeje. LED osvětlení totiž bylo od počátku součástí bazénu (předmětu díla), přičemž žalované svědčí zákonná povinnost zajistit bezvadnou funkčnost věci (zde díla) jako celku po dobu 24 měsíců, čemuž dostála.

10. Dožaduje-li se žalobce použití § 2112 o. z., zakládá svou právní argumentaci na odlišném skutkovém stavu věci. Odvolací soud vyšel ze zjištění, že žalovaná o vadě, resp. o nevhodnosti osvětlení, které tvořilo součást bazénu, k využití ke sjednanému účelu, prokazatelně věděla až v době jeho následné výměny, na což při první reklamaci žalobce upozornila (a nabídla mu jiné zboží z vlastního sortimentu v hodnotě LED osvětlení). Vytváří-li žalobce právní konstrukce na vlastním skutkovém podkladě, že LED osvětlení trpělo skrytou vadou, o níž žalobkyně musela vědět, jelikož měla funkčnost výrobku prověřit předtím, než ji nabídne koncovým zákazníkům, domáhá se revize právních závěrů odvolacího soudu (byť je jeho argumentace podpořena odkazy na judikaturu dovolacího soudu) procesně neregulérním způsobem.

11. Jelikož rozhodnutí odvolacího soudu je v řešení právní otázky, která byla podrobena dovolacímu přezkumu, správné, Nejvyšší soud dovolání jako nedůvodné podle § 243d písm. a/ o. s. ř. zamítl.